

13

interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4
Tel. : 44 72 34 Beyoğlu

No.

7.6 Mart 1967
HABER İSTANBUL

Ressamların ve yazarların haklarını korumak üzere 5 Mayıs'da «Museum Modern Art» da toplanılıyor. STOP. Yardımınız çok şey ifade eder. STOP. Sanatta yenileşmenin gerekliliği üzerine açıklama gönderebilir misiniz? STOP.

Sweeney 1775 Broadway

SANAT BİR ÇEŞİT

AYAKLANMADIR

Telgraf ödemeli cevaplı idi. Pablo'ya tercüme ettim ve Kahnweiler'in mektubunu da okudum kendisine. Geri göndermeden önce imdat çağrısını okudu. Delilik olduğunu belirtmeden edemedi. «Sanat bir çeşit ayaklanmadır. Serbest olamayan bir şeydir... Kurulu düzene karşı kullanılabilmek için sanat ve hürriyeti, Promete'nin ateşi çaldığı gibi çalmak gerekir. Eğer sanat bir defa resmi olursa, yeni bir «Akademizm» doğar. Telgrafı masanın üzerine fırlattı; «Böyle ütöpları nasıl koruyabilirim? Sanat bir kere devletin anahtarı olunca; uğruna savaşılacak bir değer taşımaktan da çıkar.»

Malherbe'in, bir yazarın devlete bir hokkabazdan çok yararı olmadığı yolundaki sözlerini hatırlattım. «Elbette» dedi, «Neden El-lâton şairlerin «Polis» lerden kovulmasını söylemiş-tir? Her şair ve sanatkar anti-politik bir varlık olduğundan. Öyle olması gerektiğinden değil, başka türlü olamadıklarından... Elbette Devletin onu kovmak hakkına sahiptir. Ve eğer gerçek bir sanatkar ise, boyun eğmenin hiç bir değeri taşımayacağını bilir. Yeni olan her şey; yorgunlukla elde edilen her değer kolay kabul edilemez.

Çünkü insanların geleceğe dönük yanları azdır. Öyleyse sanatın kurtuluşu lâfi adilliktir. Kültür çok özel bir anlamda savunulabilir: Geçmişin tohumları katediliyor... Serbest ifade hakkı hediye edilerek elde edilecek bir hak değil, alınacak bir hak. İnsanın olması gerektiğini ileri sürebileceği bir prensip değildir yoksa. Bu hak olduğunda, kurulu düzene karşı kullanma prensibi de vardır. Sadece Ruslar, bir sanatçının toplum düzenine uyacağını sanacak kadar safdirdirler. Rusya'da Rım-

Picasso

ile hayat

Pablo uçakta
seyahatten
nefret ederdi

baud... İmkânsız. Majakowskji intiharı denedi. Yaratıcı ve Devlet arasında tamamen bir çelişme vardır. Ve bu durumda Devlet için yapacak tek şey gözlemcileri öldürmektir. Eğer toplumun ruhu, ferdin ruhunun üstünde ise, fert mahv olur. Bunun yanında, Devlet olmazsa, gözlemci de olamaz, ferdi aşağıya itecek. İşte bu anda, bu bas-kı altında insan engelleri aşabilirse sanatçı statüsünü kazanabilir. Burada insan sanatın cesaretini kırma-malı, cesaret vermelidir!

«Bugün modern sanatta yanlış olan şey...» diye devam etti, «ve ölümü olacağını da kolaylıkla söyleyebileceğimiz şey güçlü bir akademik sanata sahip olmamızdır. Kötü de olsa, bir kural omalı sanatın tabuların üstünden geleceği. Fakat bütün engelleri yıkmak serbestlik demek değil, lisanssız olma demektir.»

Cevabı ödenmiş olan cevap formüllerini aldı, «933 franklarımı boşa atmış ol-dular» dedi ve çöp sepetine attı.

POLONYA'YA SEYAHAT

«La Galloise'ya taşındık-tan üç ay kadar sonra ilk

defa ayrıldık. Rus yazarı İlyaya Ehrenburg Pablo'ya bizzat yazarak, Polonya'da, Breslau'da toplanacak «Barış Konferansı»na katılma sını istedi. Kısa süre sonra da Paris'teki Polonya Büyü-k Elçiliği daveti tekrarladı. Batı - Doğu gerilimin-den ve Pablo'nun özel pasaport güçlüklerinden ötürü seyahat uçak ile yapı-lacaktı. Pablo İspanyol tâbi-yetinde olduğu halde, Franco rejiminden pasaport istememişti. Fransa içindeki seyahatları için «carte de sejour»u yetiyordu (kalma izni). Ama dışarıya seyahat daha karışıktı. Buna rağmen Polonyalılar kendisine, pasaportu bulunmadığı halde vize verdiler. Şüphesiz seyahat doğrudan doğruya Paris'ten Varşova'ya olacaktı ve uçak ile gidilecekti.

UÇAKTAN NEFRET
EDERDİ

Pablo ne çeşit olursa olsun seyahatten nefret eder ve uçaktan çok korkardı. Şimdiye kadar da uçağa hiç binmemişti. Fakat alışkanlığına rağmen, bu uçak yolculuğunu kabul etti. Polonya Büyük Elçiliğinden bir kadın Golfe - Juan'a, se-

yahat zamanını plânlamak için gönderilinceye kadar her şeyi iyi gidiyordu. Seyahata üç gün kalmıştı ve kadın sabah - akşam arkasındaydı.

Marcel'i Paris'te, Paul Eluard ile buluşmaya giderken -ikisi de aynı uçakla gideceklerdi- yanına aldı. Zaten Marcel Pablo için bir cins maskot görevi de görüyordu. Aile adı «Boudin» di ki, domuz sucuğu anlamına geliyordu ve Marcel de aile adına uyan bir tip-ti. Aslında üç dört günden fazla kalmak taraftarı değildi giderken, fakat Polonya'dan Paris'e döndüğünde, Paris'ten ayrılmış üç hafta olmuştu. Bir hafta da Paris'de kalmadan edemedi. Vallauris'e geldiğinde, adamakıllı kızgındım kendisine. Gebeliğimin ilk ayındaym ve giderken, her gün mektup yazacağımı söylemişti. Oysa üç hafta boyunca aldığım Elçilik vasıtasıyla gelen telgrafları sadece. Yoksa bir satır bile yazmamıştı. Üstelik telgrafları «Pablo» diye değil «Picasso» diye imzalamıştı ve her seferinde adının yanlış yazıldığına şahit oluyordum. Bir seferinde «Gillot», bir diğerinde «Gilot» veya «Gillo» sık sık rastladığım şekiller oldu. Değişmeyen tek şey selâm şekliydi: «Bons baisers». Bu ise ev sahipleri, çöpeçiler ve benzer kişilerce kullanılan bir deyim idi. Pablo'nun repertuarından çıkmadığı açıktı. Keza Paul Eluard'dan da. Geriye kalan ise Marcel idi. Bundan da Pablo'nun yalnız mektup yazmak için değil, telgraf çekmek için de zaman bulamadığı ve günlük telgraflarını çekmek işini Marcel'e bıraktığı sonucunu çıkardım.

PABLO'YU
TOKATLADIM

«La Galloise'ya geldiğimde, terasda idim. Merdivenleri çıkarken gülerek, «Burada olduğum için memnun musun?» diye sormasına, cevabım bir tokat oldu. «Bu (bons baisers) için» dedim ve üç gün için gidip, üç hafta kaldığı halde bir tek satır yazmamış olduğunu, dolayısıyla geldiğinde burada olmamam gerektiğini açıkladım ve Claude'un o-dasına koşarak, kapıyı kilitledim.

(Devamı var)